

Brüssel, 14. märts 2025
(OR. en)

6934/25

ENV 140
CLIMA 64
COMPET 141
IND 69
FIN 287
ENER 67

MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat
Saaja: Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr: 6515/25
Teema: Puhta tööstuse kokkuleppe keskkonnamõõde
– Arvamuste vahetus

1. Et suunata eespool nimetatud teemal peetavat arvamuste vahetust keskkonna nõukogu 27. märtsi 2025. aasta istungil, koostas eesistujariik lisas esitatud märkuse ja ministritele suunatud küsimused.
2. Alaliste esindajate komiteel palutakse eesistujariigi märkus ja küsimused teadmiseks võtta ning edastada need arvamuste vahetuseks nõukogule.

Puhta tööstuse kokkuleppe keskkonnamõõde

– Arvamuste vahetus –

Sissejuhatus

Euroopa Ülemkogu esitas oma 2024. aasta aprilli järeldustes¹ üleskutse sõlmida uus Euroopa konkurentsivõime kokkuleppe. Seda üleskutset korrati uut Euroopa konkurentsivõime kokkulepet käsitlevas Budapesti deklaratsioonis, mille ELi juhid võtsid vastu 2024. aasta novembris. Kooskõlas poliitiliste suunistega aastateks 2024–2029 ning inspireerituna Enrico Letta ja Mario Draghi aruannetes esitatud järeldustest avaldas Euroopa Komisjon 29. jaanuaril 2025 teatise „ELi konkurentsivõime kompass“². Nimetatud teatises on kirjeldatud mitmesuguseid algatusi, mille eesmärk on kaotada innovatsioonilõhe, koostada ühine süsinikuheite vähendamise ja konkurentsivõime tegevuskava ning vähendada liigset sõltuvust ja suurendada energiasõltumatust ja majandusjulgeolekut.

Teatis „Puhta tööstuse kokkuleppe – konkurentsivõime ja süsinikuheite vähendamise ühtne tegevuskava“³ (edaspidi „puhta tööstuse kokkuleppe“), mille komisjon avaldas 26. veebruaril 2025, on üks konkurentsivõime kompassis loetletud juhtalgatustest. Puhta tööstuse kokkuleppe eesmärk on muuta EL konkurentsivõimeliseks ja atraktiivseks tootmiskeskuseks, edendades puhtaid tehnoloogiaid ja ringmajanduse ärimudeleid.

Konkurentsivõime ja süsinikuheite vähendamise ühtne kava

Nüüdsel kasvavate geopoliitiliste pingete, aeglase majanduskasvu ja tehnoloogilise konkurentsi ajastul on ELil vaja kiiresti anda oma tööstusele tugev äriline alus investeringuteks süsinikuheite vähendamisse ning tegeleda puhta tehnoloogia sektori ja energiamahukate tööstusharude probleemidega. ELi eesmärgiga saada 2050. aastaks kliimanetraalseks majanduseks peab käima kaasas tööstuse jaoks prognoositav raamistik, mis tagab tööstuse konkurentsivõime ning tugevdab majanduslikku vastupanuvõimet ja taastuvust.

¹ EUCO 12/24.

² 5785/25.

³ 6515/25.

Puhta tööstuse kokkuleppes kirjeldatakse meetmeid, mille eesmärk on muuta süsinikuheite vähendamine Euroopa tööstuse kasvu mootoriks, tagades selle tugeva lõimimise tööstus-, konkurentsi-, majandus- ja kaubanduspoliitikasse. Ärilise aluse loomiseks on tehtud kindlaks kuus tegurit taskukohase energia, juhtivate turgude, rahastamise, ringluspõhisuse ja materjalidele juurdepääsu, üleilmsete turgude ning rahvusvaheliste partnerluste ja oskuste valdkonnas.

Seoses juurdepääsuga **taskukohasele energiale** ja tuginedes taskukohase energia tegevuskavale⁴ rõhutatakse puhta tööstuse kokkuleppes muu hulgas seda, kui tähtis on võtta kasutusele taastuvenergia, edendada energiaostulepinguid ja hinnavahelepinguid ning jätkata keskendumist asjaomaste lubade andmisele, sealhulgas tööstuses.

Selleks et luua Euroopa puhtale tehnoloogiale ja vähese süsinikuheitega toodetele **tugevad juhtivad turud**, on vaja konkreetseid meetmeid nii pakkumise kui ka nõudluse poolel. Tööstuslik süsinikumajandus võib aidata vähendada tootmisprotsesside süsinikuheidet Euroopa majanduse jaoks olulistest tööstussektorites ning täiendada seeläbi muid jõupingutusi süsinikuheite vähendamiseks. EL on juba kehtestanud mitu poliitikameedet CO₂ kogumise toetamiseks, sealhulgas heitkogustega kauplemise direktiiviga⁵ ja CO₂ kogumise ja säilitamise direktiiviga⁶. Lisaks on CO₂ kogumise ja säilitamise projektide kiirendamiseks seatud nullnetotööstuse määruses⁷ ELi tasandi eesmärk saavutada 2030. aastaks võimekus suunata igal aastal säilitamisele 50 miljonit tonni CO₂. Süsiniku sidumise ja süsinikku siduva majandamise määrus⁸ peaks omakorda stimuleerima investeerimist uuenduslikes süsiniku eemaldamise tehnoloogiatesse, kuna sellega kehtestatakse ELi kvaliteedikriteeriumid ning nähakse ette seire- ja aruandlusprotsessid. Sellegipoolest on ELil vaja oluliselt suurendada jõupingutusi tööstuslike süsiniku eemaldamise tehnoloogiate potentsiaali täielikuks ärakasutamiseks.

⁴ 6601/25.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/31/EÜ, milles käsitletakse süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 85/337/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2000/60/EÜ, 2001/80/EÜ, 2004/35/EÜ, 2006/12/EÜ, 2008/1/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1013/2006 (ELT L 140, 5.6.2009, lk 114).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1735, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724 (ELT L, 2024/1735, 28.6.2024).

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2024. aasta määrus (EL) 2024/3012, millega kehtestatakse liidu raamistik süsiniku püsiva eemaldamise, süsinikupõllunduse ja toodetes süsiniku säilitamise sertifitseerimiseks (ELT L, 2024/3012, 6.12.2024).

Tööstusliku süsinikumajanduse strateegia⁹ rakendamine oodatavasti hõlbustab **kogutud süsiniku ja süsiniku püsiva eemaldamise turu** arengut ning toetab kogutud süsiniku kasutamist laiemas hulgas toodetes. Tulevases õigusaktis tööstuse süsinikuheite kiiremaks vähendamiseks kavatakse teha ettepanek võtta kasutusele vabatahtlik süsinikumahukuse märgis tööstustoodetele, alustades terasest. Lisaks riigihangete raamistiku läbivaatamisele pakutakse selles õigusaktis välja ka konkreetsed kriteeriumid, mille eesmärk on suurendada turunõudlust vähese süsinikuheitega toodete järele, mis vastavad Euroopa eelistamise kriteeriumidele. Ühtlasi alustab komisjon tööd süsinikuarvestusmeetodite lihtsustamiseks ja ühtlustamiseks, et toetada puhaste toodete väljatöötamist.

Puhtale energiale ülemineku nõuab **märkimisväärseid investeeringuid** ning lisaks avaliku sektori vahenditest rahastamisele on äärmiselt oluline kaasata erakapitali. Komisjon kavatab teha ettepaneku luua tööstuse süsinikuheite vähendamise rahastu, eesmärgiga võtta kasutusele 100 miljardit eurot, mis pärineks olemasolevatest innovatsioonifondi vahenditest saadavast rahastusest ja teatavatest HKS-i osadest saadavast lisatulust ning millesse panustataks ka InvestEU vahenditega ja liikmesriikide vabatahtlike vahenditega. Rahastu puhul rakendatakse konkurentsipõhist valikut, sealhulgas süsinikuheite hinnavahelepingute kaudu, tagades samal ajal, et toetus jaotatakse liikmesriikide vahel õiglaselt.

Tõhus süsiniku piirimeede (SPIM) on äärmiselt oluline selleks, et **kaitsta ELi HKSiga hõlmatud ELi tööstusharusid** ebaausa konkurentsi eest ja tagada **üleilmselt võrdsed tingimused**, andes samal ajal **stiimuli üleilmseks süsinikuheite hinnastamiseks**. Süsiniku piirimeetme lihtsustamist ja tugevdamist käsitleva määruse ettepanekule¹⁰ järgneb hiljem 2025. aastal SPIM-i toimimise põhjalik läbivaatamine, mille käigus hinnatakse, kas seda tuleks laiendada veel mõnele sektorile ja tootmisahela järgmise etapi toodetele, ning analüüsitakse eksporditavate kaupadega seotud kasvuhoonegaaside heite ülekandumise küsimust.

Puhta tööstuse kokkuleppe eesmärk vähendada süsinikuheidet, tugevdades samal ajal konkurentsivõimet, nõuab **tööstusharude jaoks regulatiivse prognoositavuse** tagamist. Seega peab EL tagama, et keskkonnavalused vahendid, normid ja rahastus kavandatakse ja vaadatakse läbi Euroopa tööstusharude jaoks prognoositaval viisil, kaitsmaks investeeringuid ja võimaldamaks äritegevuse pikemaajalist planeerimist.

⁹ 6306/24.

¹⁰ 6609/25.

Ringlus süsinikuheite vähendamise keskmes

Üleminek ringmajandusele mitte ainult ei too keskkonnakasvu ja toeta süsinikuheite vähendamist, vaid võib **vähendada ka ELi sõltuvust** toorme välistarnijatest ning suurendada oluliste materjalide taskukohasust ja kättesaadavust. Ringlussevõtu- ja taastootmissektor on Euroopas kiiresti kasvamas: prognooside kohaselt kasvab Euroopa taastootmisturu ringluspotentsiaal, mis 2022. aastal oli 31 miljardit eurot, 2030. aastaks 100 miljardile eurole ja selle tulemusena luuakse 500 000 uut töökohta.

Hiljuti kehtestati ulatuslik õigusraamistik Euroopas ringluse edendamiseks ja jäätmete ressursina käitlemise hõlbustamiseks. Kestlike toodete ökodisaini määruse¹¹ eesmärk on parandada ELi turule lastud toodete ringlust, energiatõhusust, ringlussevõetavust ja vastupidavust, kehtestades ökodisaininõuded, mis võivad kehtida peaaegu kõigile füüsilistele toodetele. Lisaks on hiljutistes konkreetseid tooteid käsitlevates õigusaktides, sealhulgas patareisid ja akusid käsitlevas määruses¹² ning pakendeid ja pakendijäätmeid käsitlevas määruses¹³, kehtestatud eri materjalide suhtes kohustuslikud ringlussevõetud materjali sisalduse eesmärgid, tagades samal ajal, et ELi turule lastavad tooted on suures ulatuses ringlussevõetavad. Kriitiliste toormete määrus¹⁴ omakorda sisaldab meetmeid suures koguses kriitilisi toormeid sisaldavate jäätmete kogumise ja ringlussevõtu parandamiseks. Seda täiendab hiljuti läbi vaadatud jäätmesaadetiste määrus¹⁵, mille eesmärk on oluliselt hõlbustada ringlussevõtuks ettenähtud jäätmete ELi-sisest vedu, piirates samal ajal jäätmete ekspordi mujale kui OECD riikidesse, et vältida väärtuslike teiseste materjalide kadu.

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1781, millega kehtestatakse kestlike toodete ökodisaininõuete sätestamise raamistik, muudetakse direktiivi (EL) 2020/1828 ja määrust (EL) 2023/1542 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/125/EÜ.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2023. aasta määrus (EL) 2023/1542, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid, millega muudetakse direktiivi 2008/98/EÜ ja määrust (EL) 2019/1020 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2006/66/EÜ.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 2024. aasta määrus (EL) 2025/40, mis käsitleb pakendeid ja pakendijäätmeid ning millega muudetakse määrust (EL) 2019/1020 ja direktiivi (EL) 2019/904 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 94/62/EÜ.

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1252, millega sätestatakse kriitiliste toormete kindlate ja kestlike tarnete tagamise raamistik ja muudetakse määrusi (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, 2018/1724 ja (EL) 2019/1020.

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1157, mis käsitleb jäätmesaadetisi ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1257/2013 ja (EL) 2020/1056 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1013/2006.

Ringmajandusele üleminekut takistavad siiski endiselt **kitsaskohad ringluspõhiste toodete ja materjalide turgudel**. Seepärast on vaja turgu stimuleerida, suurendades nii kvaliteetsete ringlussevõetavate materjalide pakkumist kui ka nõudlust teisese toorme järele. Komisjon paneb puhta tööstuse kokkuleppes ette käsitleda seda küsimust nii seadusandlike meetmete abil – võttes vastu ringmajanduse õigusakti – kui ka muude algatuste abil, nagu kriitilise toorme keskuse ja piirkondadevaheliste ringluskeskuste loomine.

Küsimused ministritele

- Kas teie arvates võimaldavad puhta tööstuse kokkuleppes ette pandud meetmed pakkuda ELi tööstusele piisavat tuge konkurentsivõime säilitamiseks ja kliimaneutraalsusele üleminekuks? Kas leiate, et on vaja täiendavaid meetmeid?
- Mida arvate innovatsioonifondi ja kavandatava tööstuse süsinikuheite vähendamise rahastu panusest nende eesmärkide saavutamisse?
- Millised raskused ja takistused on Euroopa ringmajanduse suunas liikumisel endiselt alles? Kas õigusaktides on lünki, millega tuleks tegeleda, et edendada korduskasutamist, taastootmist ja ringlussevõttu ning luua teiseste toodete ja materjalide jaoks elujõuline turg?